

Vergaderjaar 2008–2009

30 420

Emancipatiebeleid

Nr. 128

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 december 2008

Het benutten van talenten van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen is een van de doelstellingen uit de kabinetsnota over het emancipatiebeleid 2008–2011 «Meer kansen voor vrouwen» (Kamerstuk 30 420, nr. 50). Om dit te bereiken heeft het kabinet, onder meer, het programma Duizend en één Kracht opgezet. Met Duizend en één Kracht wordt beoogd kwetsbare vrouwen uit etnische minderheidsgroepen maatschappelijk te activeren via vrijwilligerswerk. In deze brief geef ik u de stand van zaken met betrekking tot dit programma. Duizend en één Kracht is een programma dat ik samen met de minister voor Wonen, Wijken en Integratie, de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ondersteun. Om die reden stuur ik deze brief mede namens hen.

Daarnaast heb ik in de Emancipatienota aangekondigd dat de emancipatie van jongens en mannen uit etnische minderheden achterblijft en nadrukkelijk om extra aandacht vraagt. In mijn reactie op «Het plan van de man» d.d. 14 augustus 2008 (Kamerstuk 30 420, nr. 124) heb ik toegezegd in het najaar van 2008 een brief te sturen over de beleidsinzet voor de komende jaren gericht op de emancipatie van allochtone mannen. In deze brief licht ik die beleidsinzet toe.

Duizend en één Kracht

De ondertekening van het convenant «Duizend en één Kracht» vormde op 8 maart 2007 de aftrap van het programma Duizend en één Kracht. Zes gemeenten¹, de ministers van SZW, OCW, de minister voor WWI, en de staatssecretaris van VWS tekenden ervoor om in drie jaar tijd zo veel mogelijk vrouwen uit etnische minderheden te stimuleren om maatschappelijk actief te zijn door middel van vrijwillige inzet. Dit draagt bij aan de kabinetsdoelstelling om 50 000 vrouwen te activeren. Hierbij gaat het vooral om vrouwen die moeilijk vindbaar zijn en voor wie, wanneer ze eenmaal bereikt worden, intensieve begeleiding nodig is. In de Emancipatienota en in de begroting van 2008 heb ik aangegeven

¹ Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Nijmegen en Breda.

met minimaal 25 gemeenten samenwerkingsafspraken te willen maken over de ontwikkeling en uitvoering van emancipatiebeleid. Voor de emancipatie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen ligt de nadruk daarbij op het stimuleren van de maatschappelijke participatie door middel van vrijwillige inzet.

Gemeenten hebben zich enthousiast getoond over de aanpak van Duizend en één Kracht.

In het afgelopen jaar heb ik daarom met nog 19 andere gemeenten¹ bestuurlijke afspraken gemaakt over Duizend en één Kracht om vrouwen uit etnische minderheidsgroepen maatschappelijk te laten participeren door middel van vrijwillige inzet. Al deze gemeenten hebben zich aangesloten bij de doelstelling om 50 000 vrouwen te bereiken. Naast inzet van eigen middelen ontvangen deze gemeenten 150 000 euro en advies en ondersteuning van Movisie (gefinancierd door het ministerie van OCW) om het programma op te zetten.

Ik kan u hierbij dus melden, zoals ik ook al in de begroting van 2009 heb gedaan, dat de ambitie om met 25 gemeenten afspraken te maken over de emancipatie en participatie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen is gehaald.

Nu de afspraken over het bestuurlijk draagvlak en de inzet van gemeenten zijn gemaakt, komt het neer op het gezamenlijk verwezenlijken van een hogere participatie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen.

Het resultaat in de zes pilotgemeenten is dat tot aan het peilmoment van 1 maart 2008 2464 vrouwen zijn bereikt. Hoewel dit aantal in het licht moeten worden gezien van de opstartfase waarin de pilots verkeerden en het feit dat het nog maar over zes gemeenten gaat, is de inschatting dat het beoogde aantal van 50 000 vrouwen dat het kabinet wil bereiken mogelijk pas na 2010 gehaald zal worden.

De pilots leren dat het veel tijd kost om een goed werkende samenwerkingsstructuur op poten te zetten om vrouwen te bereiken. Eén van de voornaamste inzichten uit de pilots is dat gemeentelijke regie een belangrijke randvoorwaarde is voor het slagen van de aanpak Duizend en één Kracht. De aanpak is namelijk gebaseerd op samenwerking en verbinding tussen verschillende beleidsterreinen op het gebied van participatie zoals inburgering, maatschappelijke ontwikkeling en arbeidsre-integratie. In de afgelopen periode hebben de lokale vrijwilligerscentrales, vrijwilligersorganisaties en migrantenorganisaties samen met de gemeenten veel geïnvesteerd in het creëren van een samenhangende keten waarin voor elke vrouw een passend aanbod met een vervolgt raject aanwezig is. Het bouwen van deze samenwerkingsstructuur is nodig om structureel vrouwen te blijven bereiken en de doorstroom van vrouwen naar andere participatietrajecten te kunnen waarborgen. Daarbij is ook een goede differentiatie binnen het aanbod van trajecten noodzakelijk gebleken. Voor een deel van de vrouwen zijn zeer laagdrempelige activiteiten nodig als eerste kennismaking voordat zij toekomen aan vrijwillige inzet. Andere vrouwen willen graag werkervaring opdoen binnen een specifieke sector om meer kans te maken op een betaalde baan.

De complexiteit van het verbinden van beleidsterreinen en de daarmee gemoeide budgetten spelen ook een rol. De verwachting is dat met de invoering van het participatiebudget in 2009 voor gemeenten meer ruimte ontstaat om maatwerk te bieden aan hun klanten.

Om voortvarend te blijven werken aan de doelstelling voor de participatie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen en de doelstelling van 50 000 vrouwen binnen bereik te houden, heb ik mijn collega's gevraagd hierop maximale inspanning te leveren en waar mogelijk extra te investeren.

¹ Amersfoort, Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Hengelo, Leeuwarden, Sittard-Geleen, Zeist, Zaanstad, Deventer, Haarlem, Den Bosch, Lelystad, Dordrecht, Tilburg, Gouda, Venlo en Delft.

In het kader van het Deltaplan Inburgering wordt gestreefd naar het aanbieden van duale trajecten waarin de inburgeringscursus wordt gecombineerd met een participatie-onderdeel. In 2011 zou 80% van alle inburgeringstrajecten duaal moeten zijn. Vrijwilligerswerk is één van de duale componenten, naast betaald werk/re-integratie, ondernemerschap, (beroeps)opleiding of opvoedingsondersteuning. De minister voor WWI laat onderzoeken in hoeverre toeleiding van vrouwen naar vrijwilligerswerk vanuit de inburgeringsvoorzieningen gerealiseerd wordt en wat daarbij eventuele knelpunten zijn. Op basis van de uitkomsten kan een strategie uitgezet worden om eventuele knelpunten op te lossen. Daarbij wordt ook bezien of de aanpak en instrumenten van Duizend en één Kracht ingezet kunnen worden.

De staatssecretaris van SZW heeft uw Kamer reeds gemeld dat hij, om de arbeidsdeelname van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen te bevorderen, zal verkennen hoe de aanpak Duizend en één Kracht verbreed kan worden om gemeenten te stimuleren om vrouwen naar betaald werk te begeleiden (Kamerstuk 30 420, nr. 117). Op dit moment wordt verkend hoe gemeenten hierbij ondersteund zouden kunnen worden en hoe het instrument EVC (Erkennen van Verworven Competenties) daarbij een rol kan spelen. Daarnaast heeft SZW in 2007 afspraken gemaakt om 25 000 mensen zonder werk en zonder uitkering aan werk of maatschappelijke participatie te helpen. Onlangs is dit aantal, in samenspraak met de VNG, verhoogd naar 35 000. Het gaat hierbij vooral om groepen mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, in het bijzonder allochtone vrouwen, die extra aandacht van gemeenten nodig hebben.

Om mensen aan betaald werk te helpen is nu een financiële prikkel toegevoegd. Voor elke niet-uitkeringsgerechtigde¹ die de gemeente heeft bemiddeld naar een betaalde baan voor minimaal een half jaar, mogen gemeenten 12 000 euro uit het werkbudget regelluw uitgeven. Daarnaast kunnen gemeenten de mensen die ze aan het werk hebben geholpen, belonen met een bonus van maximaal 2200 euro. Deze afspraken zullen een steun zijn voor mensen die moeilijk uit zichzelf aan de slag komen en een bijdrage leveren aan het in beeld brengen van diegenen die nu nog niet geregistreerd staan.

De staatssecretaris van VWS verkent hoe vanuit het vrijwilligersbeleid een extra impuls kan uitgaan naar het ondersteunen van de vrijwilligerscentrales om vrouwen te begeleiden naar een passend participatietraject. Dit jaar nog is aan Movisie een aanvullende opdracht verleend om gemeenten te ondersteunen bij de ontwikkeling van integraal beleid rondom participatie in relatie tot de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Daarnaast wordt een pilot gestart om in samenwerking met sportbonden meer vrouwen uit etnische minderheidsgroepen te bemiddelen naar vrijwilligersfuncties in de sport.

Al deze inspanningen zijn nodig om de talenten van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen optimaal te benutten. Tegelijkertijd is duidelijk dat traditionele opvattingen van mannen de emancipatie van vrouwen flink kunnen afremmen. Allochtone meisjes en vrouwen geven aan dat hun emancipatieproces wordt belemmerd door de traditionele opvattingen van hun mannen over de rolverdeling tussen vrouw en man. Voor de emancipatie van allochtone meisjes en vrouwen is het van belang dat hun mannen en vaders bereikt worden en meegaan in het emancipatieproces. Deze observatie wordt ondersteund door onderzoeken van het SCP (*Het dagelijks leven van allochtone stedelingen*, 2008), de (voormalige) NGR (*Allochtone gezinnen: feiten en cijfers*, 2005) en Motivaction (*Gesprekken met het veld*, 2007 en *Families onder druk, huiselijk geweld in Marokaanse en Turkse gezinnen*, 2008). De onderzoeken geven aan dat allochtone mannen uit traditionele inflexibele milieus een belemmering vormen voor de emancipatie, participatie en integratie van vrouwen.

¹ Het gaat hierbij om «niet uitkeringsgerechtigden van boven de 27 jaar met een grote afstand tot de arbeidsmarkt [...]. Daarbij denken partijen aan mensen die langer dan 6 maanden geen inkomsten uit werk of uitkering hebben, en gedurende dat half jaar niet ingeschreven stonden bij het CWI noch een diploma haalden op het niveau van de startkwalificatie of hoger.» Bron Overeenkomst VNG en SZW d.d. 31 oktober 2008.

Het kabinet vindt het daarnaast belangrijk dat ook jongens en mannen uit etnische minderheden zich emanciperen. Hieronder ga ik daar verder op in.

Emancipatie van mannen uit etnische minderheidsgroepen

Uit gesprekken met mannen uit etnische minderheidsgroepen blijkt dat ook een grote groep mannen zich, net zoals hun vrouwen, in een kwetsbare en geïsoleerde positie bevindt. Veel mannen voelen zich tekortschieten vanwege hun maatschappelijke positie, wat leidt tot druk binnen het gezin. De emancipatoire vooruitgang van hun vrouwen en dochters zien zij als een bedreiging om nog meer in een achtergestelde positie te raken.

De nieuwe beleidsinzet zal zich daarom ook richten op vaders. Ook vaders hebben invloed op de emancipatie van hun partners en de emancipatie van hun dochters én zonen via de opvoeding. Tevens fungeren vaders als schakel tussen het gezin en de omgeving. In mijn reactie op «Het plan van de man» d.d. 14 augustus 2008 (Kamerstuk 30 420, nr. 124) heb ik reeds het Vadercentrum Adam in Den Haag genoemd; een goed voorbeeld van hoe mannen bereikt kunnen worden. In het Vadercentrum Adam heeft men bewezen een brede aanpak te kunnen bieden en de doelgroep te kunnen bereiken; ruim 2500 mannen hebben zich aangemeld. Een vadercentrum biedt een laagdrempelige wijkvoorziening, die nauw aansluit op de ambities van mannen die in een sociaal isolement leven en een steeds grotere afstand tot de samenleving en hun eigen kinderen hebben gekregen. Ook sluit het aan op de breed gevoelde behoefte aan kennis, uitbreiding van het netwerk en het opdoen van nieuwe vaardigheden. Daarnaast gaat de aandacht uit naar de rol die mannen spelen in de opvoeding van hun kinderen. Behalve nieuwe vaardigheden en kennis biedt het vadercentrum laagdrempelige cursussen aan en is het een plek waar mannen leren samenwerken of van gedachten wisselen over onderwerpen die elders niet zo gemakkelijk aan bod komen.

Op dit moment bestaan er in Nederland vijf vadercentra, waarvan twee in Den Haag. Ik zal binnen deze kabinetsperiode voorwaarden scheppen voor het ondersteunen van vadercentra. Om dit te kunnen realiseren werk ik samen met de minister voor Wonen, Wijken en Integratie. Daarnaast vraag ik aan gemeenten en fondsen een bijdrage. Gemeenten hebben reeds belangstelling getoond voor de emancipatie van allochtone mannen. Ik wil daarom een aantal gemeenten uitnodigen een vadercentrum op te zetten, waar emancipatie een centrale plaats heeft. De expertise die daar wordt opgedaan kan gebruikt worden voor een bredere groep mannen.

Daartoe stel ik samen met de minister voor Wonen, Wijken en Integratie een subsidie beschikbaar van € 2.4 miljoen voor de komende jaren.

In 2009 zal met gemeenten worden gesproken over de wijze waarop de samenwerking vormgegeven kan worden en op welke wijze een structurele financiering van dergelijke centra gerealiseerd kan worden. Daarna worden afspraken gemaakt over de financiële verdeling tussen Rijk en gemeenten en wordt bekeken hoe sociale en private fondsen kunnen bijdragen.

Vanwege de resultaten van het Vadercentrum Adam en het belang voor de emancipatie van allochtone mannen in veel grote gemeenten, vind ik het belangrijk nu te investeren in deze nieuwe beleidsinzet.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk